

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת אביחי אברהם בוארון

5055/25/פ

הצעת חוק לחילוט תקבולי עבירה בשווי בעבירת גניבה חקלאית ובעבירות הגורמות נזק לרכוש חקלאי, התשפ"ה–2024

1. צו לחילוט שווי תקבולי עבירה
- הורשע נידון בעבירה לפי סעיף 384א(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז–1977¹, או בעבירה שנעברה לפי סעיפים 397, 398, 407, 428, 448, 451, 452, 453 ו-460 לחוק האמור ביחס לדבר כאמור בסעיף 384א(א)(2) לחוק האמור, רשאי בית המשפט, לבקשת תובע, לצוות על חילוטו של רכוש בשווי תקבולי העבירה שבה הורשע הנידון; לעניין חוק זה, "תקבולי עבירה" – רכוש שהושג כשכר או כתגמול בעד ביצוע עבירה או שהושג כתוצאה מביצועה, וכן רכוש שצמח או שבא מרכוש כאמור.
2. מסירת רכוש מחולט לנפגע עבירה
- (א) בית המשפט רשאי להורות, לבקשת תובע או לבקשת נפגע העבירה, כי רכוש שחולט לפי סעיף 1 יועבר לנפגע העבירה, בהתקיים אחד מאלה:
- (1) ניתן פסק דין חלוט נגד מבצע העבירה המעיד על זכותו של נפגע העבירה ברכוש או הפוסק לו פיצויים בשל הנזק שנגרם מביצוע העבירה;
- (2) לנפגע העבירה נפסקו פיצויים לפי סעיף 77 לחוק העונשין, בשל אותה עבירה.
- (ב) שווי הרכוש שיועבר לנפגע העבירה לפי סעיף קטן (א) לא יעלה על גובה הסכום שנפסק לו כאמור בפסקאות (1) או (2) של הסעיף הקטן האמור.
- (ג) לעניין סעיף זה, "נפגע העבירה" – נפגע עבירה כהגדרתו בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א–2001², בעבירה שבשלה ניתן צו החילוט.

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.
² ס"ח התשס"א, עמ' 183.

3. על חילוט רכוש ועל רכוש שחולט לפי חוק זה יחולו, בשינויים המחויבים, הוראות סעיפים 36 עד 36 לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש] התש"ג-1973³, וכן יחולו הוראות סעיפים 21(ג) עד (ו) ו-26(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000⁴.

דברי הסבר

פשיעה חקלאית הפכה למכת מדינה הגורמת לנזקים רבים לחקלאים ולחקלאות בכלל. הפשיעה באה לידי ביטוי בהשחתה של ציוד ורכוש חקלאי, גניבה, ונדליזם, הצתה והברחה של בעלי חיים ועוד – פעולות שמלבד הפגיעה במקורות הפרנסה של החקלאים, גורמים לפגיעה בתחושת הביטחון הכללית והאישית של החקלאים הנדרשים להגן בגופם על אדמותיהם תוך חירוף נפשם. על פי דוח מבקר המדינה 67 לשנת 2016 ולחשבונות שנת הכספים 2015 (להלן – דוח מבקר המדינה), הפשיעה החקלאית מכוונת לפגיעה בענפי חקלאות שונים, והיא מתבטאת בגניבת תוצרת ויבול, בעלי חיים וציוד חקלאי, ובכלל זה טרקטורים וחומרי הדברה ודישון המשמשים את החקלאים לעבודתם ולפרנסתם; בגרימת נזק לציוד, לתשתיות ולשטחים חקלאיים ובהשתלטות על שטחי מרעה. כתוצאה מכך, הפשיעה החקלאית פוגעת במקורות הפרנסה של החקלאים ועלולה לרושש אותם לחלוטין. כמו כן, צוין כי לפי הנתונים שבידי משמר הגבול, את מרבית העבירות מבצעות כנופיות מאורגנות ומקצועיות שמאופיינות בתחכום ובתעוזה רבה, רובן מתחום הרשות הפלסטינית. פרסום של מרכז המחקר והמידע של הכנסת מיום 1.6.2021 בדבר "נתונים על פשיעה חקלאית בישראל" הציג תמונה מדאיגה לפיה בין השנים 2016-2019 נפתחו 3815 תיקי חקירה בגין פשיעה חקלאית. מתוכם כלל התיקים שנפתחו – 3283 נגזו מסיבות שונות (86%) ו-343 בלבד הגיעו לכדי הרשעה (9%).

בהינתן אחוזי סגירת התיקים כמובא לעיל, חקלאים רבים בישראל מתוסכלים, מיואשים ולא מאמינים במדינה ובמערכת אכיפת החוק שבכוחן להביא לשינוי במצבם ולהרתעת העבריינים הפוגעים בהם. עובדה זו מתבטאת אף באי דיווחם למדינה על פגיעות המתרחשות כנגדם, כך שככל הנראה מספר אירועי הפשיעה החקלאית גדול בהרבה מהמדווח למשטרה (על פי הנתונים שצוינו בדוח מבקר המדינה, החקלאים מגישים תלונה למשטרה רק בגין 15%-25% מאירועי הפשיעה החקלאית). לחקלאות בישראל תפקיד לא יסולא בפז הן בהיבט אספקת המזון בזמני שגרה וחירום והן בשליטה על אדמות הארץ, הטיפול בהן וחיזוק הקשר שבין האדם לאדמה. היעדר הרתעה מספקת מביא להתרחבות היקף הפשיעה החקלאית, לפגיעה במשילות המדינה בתחומים אחרים עד כדי פגיעה בביטחון הלאומי והחברתי של אזרחי ישראל. מטרתה של הצעת חוק זו היא להרחיב את הכלים העומדים למערכת אכיפת החוק בהתמודדות עם עברייני הפשיעה החקלאית ולהוסיף לכלים אלה מרכיב כלכלי שיאפשר את חילוט הרכוש של מבצע הפשיעה בשווי הרכוש שהשיג כשכר או כתגמול או כתוצאה מהעבירה וכן מרכוש שהשיג מביצועה. כמו כן, מאפשרת הצעת החוק להעביר את הרכוש המחולט מהעברייין לנפגע העבירה בשווי הפגיעה (לאחר שפסק בית המשפט את אשמת העברייין או לאחר שפסק פיצויים לנפגע). הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חבר הכנסת אופיר סופר וקבוצת חברי הכנסת (פ/2935/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת מירב בן ארי (פ/602/25), על ידי חבר הכנסת רם בן ברק (פ/1239/25) ועל ידי חבר הכנסת צביקה פוגל (פ/3307/25). הצעת החוק זהה לפ/3307/25 ולפיכך לא נבדקה מחדש על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ד בחשוון התשפ"ה (25.11.2024)

³ ס"ח התש"ג, עמ' 526.
⁴ ס"ח התש"ס, עמ' 293.